

Ročník 18/2013 • www.enviromagazin.sk

1€

Enviromagazín

ODBORNO-NAUČNÝ ČASOPIS O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

5

20. výročie
Slovenskej agentúry životného prostredia

Windows starého vláčika...

15 rokov Programu obnovy dediny na Slovensku

Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy
starostlivosti o životné prostredie SR na roky 2014 - 2020

Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky

Cesta k znižovaniu povodňových rizík povodia Slanej

 Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

 SLOVENSKÝ
VODOHOSPODÁRSKY
PODNIK, štátne podnik
Odštepný závod Banská Bystrica

 KÁROLY
RÓBERT
FŐISKOLA

 MÜEGYETEM 1782

 ÉMVIZIG

 Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., OZ Banská Bystrica sa od 1. marca 2012 podieľa na realizácii medzinárodného projektu Prieskum povodňových rizík povodia Slanej metódami na diaľku v spolupráci s maďarskými partnermi – Vysokou školou Karola Róberta v Győngyösi, Severomaďarským vodohospodárskym riaditeľstvom v Miškolci a Technickou a ekonomickej univerzitou v Budapešti.

Ciel projektu

Spoločná práca v rámci projektu nadvázuje na komplexnú dlhoročnú spoluprácu medzi odbornými vodohospodárskymi organizáciami. Projekt si hneď na začiatku stanovil jasné cieľ: vytvoriť spoločné podklady poznania povodia toku Slanej na úseku, kde tvorí štátu hranicu medzi Slovenskom a Maďarskom. Vytvorí sa tak podmienky na spoločné plánovanie v zmysle Rámcovej smernice o vode a Plánu manažmentu povodňových rizík v rámci celého povodia Slanej. Práve uplatnením tohto prístupu sa môže dosiahnuť dobrý stav vôd v kvalitatívnych i kvantitatívnych ukazovateľoch. Cesta k znižovaniu rizík, spojených s povodňami, vedie cez sledovanie vývoja morfológie koryta rieky. Zlepšovanie kvality povrchových vôd je možné dosiahnuť len pomocou plánovaného využívania vody v rámci vyrovnanej hydrologickej bilancie. Uplatnenie výsledkov projektu má priamu nadváznosť aj na ďalšie aktivity v hraničnej oblasti, ako sú napríklad prevádzka a údržba vodných tokov.

Zameranie projektu

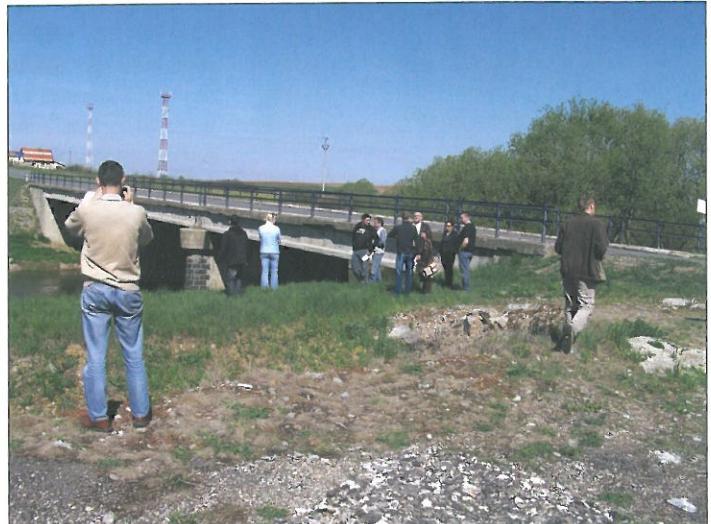
Projekt samotný pozostáva z dvoch vzájomne prepojených častí a to: zameranie

Prelatie ochranej hrádze na toku Slaná pri povodni v roku 2010

Zabezpečovacie práce počas povodňovej aktivity na toku Slaná v r. 2010

Spoločná terénna obhliadka

koryta toku Slaná aj Rimava – v úseku 18 km na slovenskom území a na území Maďarska po obec Sajószentpéter, vypracovanie leteckej fotogrammetrie inundačného územia rieky Slaná na ploche cca 170 km² a vytvorenie mapy vegetácie predpokladaného zátopového územia hyperspektrálnym snímkovaním. Neoddeliteľnou súčasťou projektu je aj práca s verejnosťou, rozširovanie a ďalšie uplatnenie výsledkov, s cieľom prispieť k trvalo udržateľnému využívaniu povodia.

Podpora EÚ

Projekt je spolufinancovaný z Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika v programovom období rokov 2007 až 2013 v rámci opatrenia 2.1.2 Spoločné aktivity na podporu ochrany prírodného prostredia. V nadváznosti na schvaľovací proces Slovenský vodohospodársky podnik, štátne podnik, Odštepný závod Banská Bystrica ako cezhraničný partner projektu uzavrel 16. januára 2012 s hlavným partnerom Károly Róbert Főiskola, Győngyös, partnerskú zmluvu, pričom sa projekt začal realizovať od 1. marca 2012 po podpise zmluvy o poskytnutí dotácie.

Celková uplatnená suma projektu dosahuje 185 130 eur, pričom pre Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., je vyčlenený podiel 6 600 eur pri spolufinancovaní 85 % z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a 10 % zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Hodnota spolufinancovania z vlastných zdrojov podniku predstavuje čiastku 330 eur, čo tvorí podiel 5 % z celkových oprávnených výdavkov projektu. Projekt je dobrým signálom ďalšej spolupráce medzi odbornými vodohospodárskymi organizáciami na Slovensku aj Maďarsku. Možnosť financovania úloh, potrebných na ďalšie riešenie z verejných prostriedkov, nám dáva šancu zintenzívniť spoluprácu v celospoločenskom záujme.

Aktivity projektu

Cieľom projektu je uskutočnenie podrobného prieskumu rieky Slaná a jej prítoku Rimavy, pretekajúcej cez maďarsko-slovenskú štátную hranicu, v rámci cezhraničnej stratégie rozvoja. Rieka Slaná spája región a povodia, a preto využívanie spoločných vodných zdrojov, ochrana životného prostredia a protipovodňová ochrana je spoločným záujmom všetkých partnerov projektu. Posledný prieskum rieky a stavu jej bezprostredného okolia sa uskutočnil v 70. rokoch minulého storočia. V súčasnosti sa v rámci vzájomného poskytovania hydrologických údajov uskutočňuje každodenná výmena údajov hydrologickej situácie, taktiež sa uskutočňuje zosúladené meranie, hodnotenie, porovnávanie a výmena údajov vodných prietokov na stanovených hraničných úsekokach pretinajúcich vodný tok.

Protipovodňová ochrana

Strategickým cieľom tejto spolupráce je zlepšovať schopnosti ochrany pred povodňami v regióne, a tým podporiť hospodársky a sociálny rozvoj regiónu na oboch stranach hranice. Od konca roku 2009 sa na vodnom toku Slaná vyskytlo šesť veľkých povodní, ktoré negatívne ovplyvnili životné podmienky slovenských i maďarských obyvateľov v povodí Slanej. Aj z tohto dôvodu je čoraz dôležitejšie získavanie informácií o plochách inundačných území. K ich vymedzeniu v súčasnej dobe pomáhajú hydrodynamické modely, pomocou ktorých je možné predikovať vývoj záplavových území. Cieľom projektu je posúdiť možnosti ochrany pred povodňami v údolí Slanej pomocou diaľkového prieskumu a na základe získaných dát pripraviť databázu použiteľnú na vytvorenie protipovodňovej prevencie a simulácie povodní.

V rámci spolupráce sa uskutoční prieskum rieky Slaná, zameranie a vypracovanie modelu terénu predpokladaného záplavového územia technológiou LIDAR, zameranie a vypracovanie digitálneho modelu povrchu dotknutého územia, mapa vegetácie predpokladaného zátopového územia hyperspektrálnym snímkováním, geodetické zameranie koryta a priečnych profilov toku. Digitálny terénny model zátopového územia bude slúžiť na simuláciu povodní. Scénár povodne, ako výsledok simulácie, môže poslúžiť ako model pre návrh územných plánov, zabezpečenie ochrany ľudských životov i majetku obyvateľstva a vytvorenie preventívnych zásahových plánov na nebezpečné situácie.

Výsledkom projektu bude zvýšenie protipovodňovej ochrany oblasti, možnosť zvýšenia

Rimavská Sobota - vymodelovaná záplavová čiara pre tok Rimava, $Q = 165 \text{ m}^3/\text{s}$

hospodárskeho rozvoja regiónu. Z tohto dôvodu projekt zníži negatívne rozdiely, charakterizujúce región v sociálnej, hospodárskej a kultúrnej oblasti.

Priebežné informácie môžete získať na stránkach jednotlivých partnerov: www.karolyrobert.hu/husk-sajo, <http://www.svp.sk/hron/default.asp?id=6&mn=6>, <http://www.evizig.hu/index.asp>, www.vit.bme.hu.

Ing. Ingrid Kušníráková

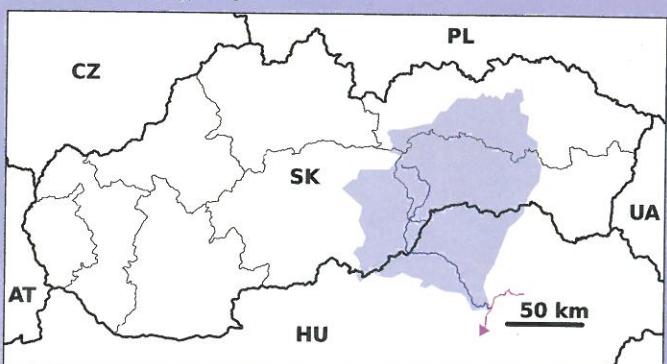
Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Odštepný závod Banská Bystrica

Foto: archív SVP, š. p.

Povodie toku Slaná

Slaná (maď. Sajó) je rieka na Slovensku a v Maďarsku. Je to významný pravostranný prítok Tisy. Na našom území preteká na pomedzí východného a stredného Slovenska územím okresov Rožňava, Revúca a Rimavská Sobota. Má celkovú dĺžku 229,4 km, z toho na našom území 94, 278 km. Odvodňuje územie s rozlohou 3 225,1 km² a jej priemerný prietok dosahuje hodnotu 8,5 m³/s pri Čoltrove, 14,5 m³/s pri Lenartovciach a 60 m³/s v ústí. Je tokom III. rádu a priemerná lesnatosť povodia je 40 %. Slaná je stredohorským typom rieky s daždovo-snehovým režimom odtoku. Celková dĺžka tokov povodia Slanej je 3 120 km (z toho upravené – 622 km). V územnej pôsobnosti SVP, š. p., OZ Banská Bystrica sú: vybudované 3 veľké nádrže (s objemom Vco väčším ako 1 mil. m³): Klenovec, Teplý Vrch, Gemerský Jablonec, 66 malých nádrží (s objemom Vco menším ako 1 mil. m³) a 8 malých vodných elektrární (4 na tokoch v povodí Slanej, 4 na tokoch v povodí Rimavy).

Rimava je rieka na juhu stredného Slovenska, preteká cez územie okresu Rimavská Sobota. Je to významný pravostranný prítok Slanej s dĺžkou 88 km, plochou povodia 1 379,6 km² a priemerným prietokom 4,7 m³/s v Rimavskej Sobote, resp. 7,1 m³/s v ústí. Je to tok IV. rádu a priemerná lesnatosť povodia je 30 %. Je to vrchovinovo-nízinný typ rieky.

Povodie Slanej po zaústenie do Tisy

Zdroj: Wikimedia Commons

Tok Rimavy v intraviláne Rimavskej Soboty v roku 2010

Pracovné stretnutie projektových manažérov s verejnosťou na Tepлом Vrchu v máji 2012